

Lietuvos banko priežiūros tarnyba

2014-04-24 Nr. 1-109

Kaunas

Siunčiame Akademinės kredito unijos komentarus ir pasiūlymus dėl Lietuvos banko paviešinto dokumento „Kredito unijų sektoriaus stiprinimas“. Pateikiame bendrą stebėtojų tarybos ir valdybos nuomonę.

1. Kodėl svarbu, kad Lietuvoje būtų būtent kooperatiniais pagrindais veikiančių kredito įstaigų? Koks jų vaidmuo Lietuvos finansų sistemoje, kuo jis išskirtinis?

Tam, kad būtų įvairovė – juo didesnė įvairovė, tuo konkurencingesnis verslas ir skatina tobulėjimą. Kooperatiniais pagrindais veikiančios kredito unijos (toliau – KU) diversifikuoja finansų rinką, teikia paskolas smulkiems rinkos dalyviams ir bendradarbiauja su tais, kurie didiesiems rinkos dalyviams yra neįdomūs, yra arčiau žmonių, turi platų tinklą, teikia paslaugas smulkiam, labai smulkiam verslui ir pradedančiam verslui. KU yra vienintelės kredito įstaigos regionuose, iš kurių nesustabdomai traukiasi bankai.

2. Ar pritariate siūlymui, kad kredito unijos turėtų nedelsiant stiprinti kapitalą, didžiąją tvaraus kapitalo dalį kaupiamos iš uždirbto pelno?

Pritariame. Kiekvienos kredito unijos tikslas turi būti stiprinti kapitalą iš pelno (ne mažiau kaip 80 proc. pelno dedant į rezervus), kol kapitalas taps pakankamas, ir tik tuomet gali pelną išmokėti dividendais.

3. Ar pritariate kintamosios grąžos indėlių koncepcijai?

Griežtai nepritariame. Toks produktas nei stiprins kapitalą, nei įtakos narių didesnį įsitraukimą į valdymą, ir yra labai neapibrėžtas bei paprastam nariui sunkiai suvokiamas. Toks produktas ateityje gali atsirasti, tačiau jis jokių būdu negali būti privalomas kiekvienam indėlininkui.

4. Kaip kitaip kredito unijos galėtų sukaupti pakankamą tvaraus, nuostolius leidžiančio padengti kapitalo atsargą?

Gali atsirasti privilegijuoti pajai, kuriems galėtų būti išmokama proporcinga dalis pelno – tokia, kokia dalis privilegijuotų pajų yra kapitale. Taip pat didesnę pelną būtų galima uždirbti, jei būtų sumažinti kapitalo pakankamumo ir likvidumo normatyvai iki logiškai pagrįstų. Taip pat galima įvesti privalomo pajaus perleidimo reiklavimą – jis nebūtų grąžinamas, o perleidžiamas. Taip pat būtų galima nustatyti, kad papildomas pajus būtų grąžinamas lėčiau nei paskola. Pajamų iš papildomų paslaugų augimas (ne palūkanų pajamų) taip pat ženkliai prisidėtų prie kapitalo atsargų stiprinimo.

5. Ar palaikote pasiūlymą didinti kredito unijų patiriamų palūkanų sąnaudų valdymo galimybes ir narių išitraukimą į valdymą, subalansuojant kintamosios grąžos indėlių ir kitų finansavimosi priemonių santykį?

Nepalaikome ir nemanome, kad tai būtų efektyvi aktyvaus išitraukimo į KU valdymą priemonė.

6. Gal matote kitų efektyvių priemonių, kaip sumažinti indėlių palūkanų našta kredito unijų veiklos pelningumui ir paskatinti narių išitraukimą į unijos valdymą?

Būtų galima įdiegti elektroninį balsavimą labiau išnaudojant išankstinio balsavimo galimybes, taip daugiau narių pareikštų savo nuomonę. Taip pat taikyti privilegijuotus pajus. Nemanome, kad narių mažas išitraukimas yra esminė ir KU judėjimo nepakankamai gerus rezultatus nulemianti priežastis. Daugelis narių nėra finansų srities ekspertai, taigi net labai aktyviai raginami, jie nenori dalyvauti KU veikloje. Narių aktyvumą galima didinti per patariamąsias tikrai aktyvių narių tarybas. Narių aktyvumą mes linkę matuoti pagal tai, kaip aktyviai jie naudojasi KU paslaugomis. Nariai tampa pajininkais ne su tikslu valdyti KU, o ieškodami alternatyvos bankams. Unijose jie jaučiasi laukiami, išklausomi ir svarbūs. Vieni ateina pasiskolinti, kiti – pasidėti indėlių, ir tokiu būdu sukuriama „aktyvių“ narių bendruomenė.

7. Ar palaikote siūlymą kredito unijoms jungtis į kooperatinius bankus?

Šiuo metu KU reorganizavimui į kooperatinius bankus nepritariame. Galimi atskiri atvejai, kai susijungia kelios unijos, tačiau skubotas jungimasis į bankus vertinamas neigiamai. Susijungus būtų taupomos veiklos išlaidos valdymui, tačiau ir dabar jos didelėse KU yra pakankamai mažos. Dabartinė situacija rodo, kad rizika geriau valdoma vidutinio dydžio kredito unijose, todėl jungtis galėtų mažos kredito unijos į didesnius darinius. Kooperatinio banko idėja galėtų būti svarstyta sustiprėjus visam KU judėjimui ir užėmus didesnę rinkos dalį nei šiuo metu.

8. Ar pritariate nurodytam kooperatinio banko veiklos principui, užtikrinančiam visišką jo narių savitarpio finansinę atsakomybę?

Nesant kooperatinio banko, kryžminių garantijų principas yra sunkiai įgyvendinamas, nes veiklos priežiūrą vykdo LCKU ir Lietuvos bankas, o pati KU apie kitą kredito uniją turi nepakankamai vidinių žinių. Analogiškai vienas už kitą turėtų garantuoti ir bankai. Būtų galima numatyti kelių kredito unijų palaipsnis susijungimas, kuris ir reikštų bendrą rizikų prisiėmimą. Reikalingas mechanizmas, leidžiantis atleisti KU vadovus iki įsikišant išorės priežiūros įstaigoms.

9. Kokių matote kitų būdų, leidžiančių užtikrinti efektyvų į kooperatinius bankus nesijungiančių kredito unijų valdymą, stipresnę unijų tarpusavio pagalbą ir efektyvesnę rizikos pasidalijimą?

Būtų galima pasirašyti kelių KU tarpusavio sutartį-susitarimą, pagal kurią vienos kredito unijos galėtų prižiūrėti ir kištis į kitų kredito unijų veiklą. Galėtų būti įsteigta KU taryba, kuri galėtų atleisti vadovus, kuriems pareikštas pagrįstas nepasitikėjimas. Manome, kad iš esmės reikėtų pertvarkyti esamą Stabilizacijos fondą, jam deleguojant ir priežiūros funkciją.

10. Kokiomis priemonėmis galima sustiprinti kredito unijų valdymo ir vidaus kontrolės sistemą?

Turi būti skatinamas suinteresuotumas būti atsakingam už savo įdėtas asmenines lėšas – valdymo organų nariai savo pinigus laiko savo KU, taip pat turi papildomo pajaus kredito unijoje. Galėtų būti atskiras produktas didesnėmis palūkanomis valdymo organų nariams – indėlio sertifikatas, kuris nėra draustas. Taip pat turėtų atsirasti reali išorės priežiūros institucijų atsakomybė už netinkamai atliekamą priežiūrą. Priežiūros institucijos daugiau dėmesio turėtų skirti konsultacinei ir kvalifikacijos kėlimo funkcijai, o ne problemas spręsti taikomomis sankcijomis.

Medžiaga paimta iš 2014-03-25 vykusio Akademinė kredito unijos valdybos ir stebėtojų tarybos jungtinio posėdžio.

Administracijos vadovė

Gitana Jasėnienė